

ТЕЛАТА ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ И НИВНИТЕ СОГЛЕДУВАЊА И ПРЕПОРАКИ ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*

Република Македонија има пристапено кон **најголемиот број основни договори за човекови права на Обединетите нации**. Имплементацијата на меѓународните обврски што произлегуваат од овие договори ја следат **Советот за човекови права и седум комитети на ОН**.

Советот е меѓувладино тело и е одговорно за промоција и заштита на човековите права низ целиот свет. Комитетите се неполитички тела составени од независни експерти. Советот и Комитетите го следат начинот на кој државата ги исполнува обврските што произлегуваат од меѓународните договори и даваат **препораки** за целосно исполнување на тие обврски.

По пристапувањето кон меѓународните договори за човекови права на ОН, државите членки се обврзани да поднесуваат **првичен извештај и периодични извештаи** до соодветните комитети.

Подготовката и испраќањето на националниот извештај не претставува само исполнување на обврската на државата за рапортирање кон ОН, туку и можност

државите да го проценат нивото на почитување на човековите права на нивната територија.

За успешно рапортирање и спроведување на препораките кои произлегуваат од завршните согледувања на телата за човекови права на ОН, државите треба да имаат формирано **национален механизам** за оваа цел. Овие механизми често имаат седиште или врски во рамките на министерствата за надворешни работи.

Со одлука на Владата на Република Македонија, во 2006 година беше формирано **Меѓуресорското тело за човекови права**. Сè до 2012 година, Меѓуресорското тело беше раководено од Министерството за правда, но со нова одлука на Владата, раководењето со ова тело му е доверено на Министерството за надворешни работи.

Со одлуката за формирање на Меѓуресорското тело, Владата **не формираше административен орган** кој би ја поддржал работата на ова тело, но формирана е **експертска работна група** составена од претставници (службеници) на експертско ниво.

* овој текст ги претставува сумарните наоди и препораки на анализата која во целосна верзија е достапна [тука](#)

Заради ефективно раководење со Меѓуресорското тело за човекови права од страна на министерот за надворешни работи, координацијата на активностите на неговите членови се одвива преку Одделот за човекови права и соработка со НВО при МНР. Во Одделот се вработени **само четворица државни службеници, од кои само еден е дипломиран правник. Две државни службенички**, под раководство на помошник-директорка, работат на темите поврзани со известувањето до ОН за исполнувањето на обврските на Република Македонија.

Меѓуресорското тело за човекови права во 2016 година не одржало ниту една седница, со што овој национален механизам за известување и следење на состојбата со човековите права и слободи станува **неефективен**.

Препораките на телата за човекови права на ОН за Република Македонија, генерално, не се спроведуваат или се спроведуваат **само формално-правно**, но не и суштински. Постојат области во кои Република Македонија, наместо да ги унапредува, ги **ограничува човековите права и слободи** (на пр., законските измени за абортусот).

Препораката испратена од мнозинството тела за човекови права е **итно спроведување попис** на населението во Македонија. Според нив, резултатите од пописот не се користат само за демографскиот состав туку и за правилно дополнување на **базите на податоци** во различни области (трговија со луѓе, семејно насилство и сл.), со што телата за човекови права на ОН не добиваат точна и целосна слика за состојбите во државата.

Активностите на државата на полето на исполнување на меѓународните обврски во областа на човековите права и слободи се крајно **нетранспарентни**. Вклучувањето на **граѓанското општество** во процесот на составување на извештаите и следењето на исполнувањето на препораките е на многу **ниско ниво**.

Според согледувањата и препораките на телата за човекови права на ОН, областите во кои Република Македонија најчесто **не ги исполнува своите меѓународни обврски** се:

- **СОСТОЈБАТА НА РОМИТЕ** (особено дискриминацијата, тортурата, малолетничките бракови, сегрегацијата, децата на улица и здравствената заштита);
- **СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО** (особено телесното казнување на деца);
- **ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ** (особено сексуалната експлоатација и непостоењето центри за заштита и реинтеграција и база на податоци за жртвите);
- **НЕКАЗНИВОСТА НА ПОЛИЦИСКИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ** (особено тортурата и малтретирањето, неефективните истраги, пречекорувањето на овластувањата и Секторот за внатрешна контрола);
- **ЛГБТ ЗАЕДНИЦАТА** (непостоењето промоција на правата, превенцијата од насилство и заштитата);
- **БЕГАЛЦИТЕ И МИГРАНТИТЕ** (свесното непочитување на домашното и меѓународното право);
- **ЕДНАКВИОТ ТРЕТМАН НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ** (особено стереотипите кон жените, образованието и здравствените услуги во руралните средини и абортусот);
- **ПРАВОСУДСТВОТО И АФЕРАТА СО ПРИСЛУШУВАЊЕТО** (особено независноста, реформите во судството, изборот и напредувањето на судиите, и односот кон Специјалното јавно обвинителство);
- **НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ** (особено човечките ресурси и несоработката од страна на државните институции);
- **ЗАТВОРИТЕ** (особено пренатрупаноста, условите за живот, медицинските услуги и насилството);
- **АМНЕСТИЈАТА ЗА ВОЕНИ ЗЛОСТОРСТВА**, и
- **НОВИНАРИТЕ И МЕДИУМИТЕ** (особено падот на слободата на известување, селективното финансирање, говорот на омраза и заштитата на новинари).

ПРЕПОРАКИ

Едни од клучните препораки за Македонија на телата за човекови права на ОН е да се продолжи со **навременото составување и испраќање на националните извештаи**, Препораките да се спроведуваат **суштински**, а не само формално-правно и да се спроведе **итен попис на населението**. Во таа насока, се даваат и препораки за меѓуресорското тело за човекови права и за потребните ратификации на конвенции и протоколи.

Препораки за Меѓуресорското тело за човекови права: Меѓуресорското тело за човекови права да одржува четири средби годишно; да се назначи претставник на граѓанското општество како надворешен член; да се вклучи граѓанското општество за време на подготовката и испраќањето на националните извештаи; да усвои акциски план; да се создаде бази на податоци, систем за управување со информации и веб-страница, да се обезбедат повеќе финансиски средства и човечки ресурси и да се работи на подигнување на јавната свест и односите со јавноста.

Конвенции и протоколи кои треба да се ратификуваат: Меѓународна конвенција за заштита на сите лица од присилно исчезнување од 2006 година; Факултативен протокол на Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права од 1966 година; Факултативен протокол за постапката за поднесување претставки кон Конвенцијата за правата на детето од 1989 година.

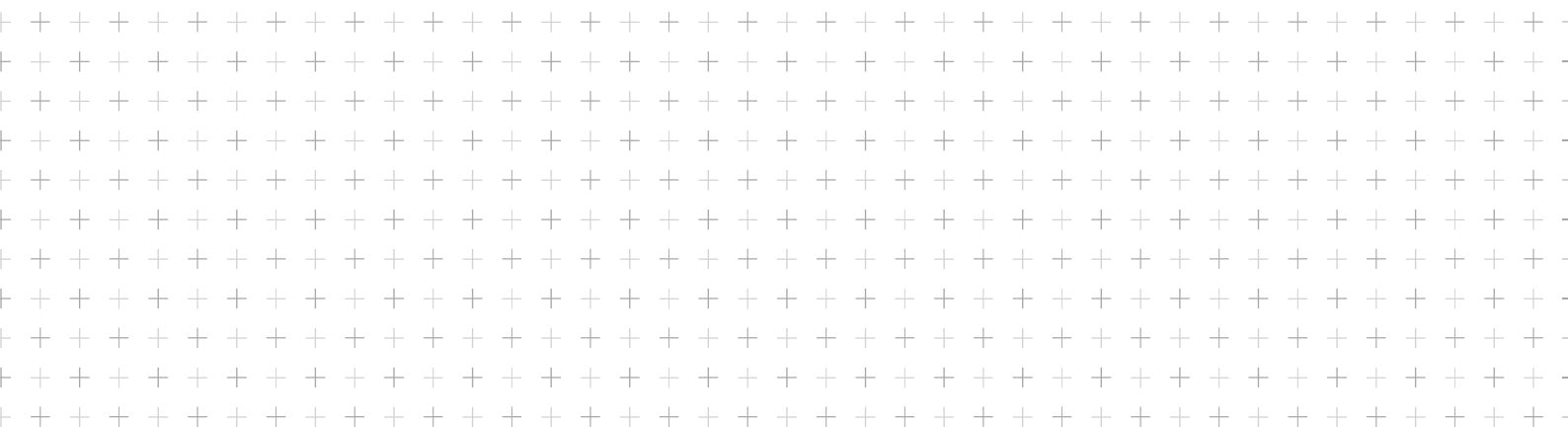
Конвенции кои треба да се потпишат и ратификуваат: Меѓународната конвенција за заштита на правата на сите работници мигранти и членовите на нивните семејства од 1990 година.

Повлекување на изјава: Да се повлече изјавата кон Меѓународната конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација од 1965 година преку која државата не прифаќа претставки од физички лица или групи лица до Комитетот за елиминирање на расната дискриминација.

ПРЕПОРАКИ НА ТЕЛАТА ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА ОН ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ОБЛАСТИ ВО КОИ РМ НЕ ГИ ИСПОЛНУВА СВОИТЕ МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ	ПРЕПОРАКАТА НЕ СЕ СПРОВЕДУВА	ПРЕЗЕМЕНИТЕ МЕРКИ НЕ ОДАТ ВО НАСОКА НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРЕПОРАКАТА	СЕ ПРЕЗЕМААТ МЕРКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРЕПОРАКАТА
РОМИ	Дискриминација, Тортура и малтретирање, Жени и девојки, Малолетнички бракови, Деца на улица, Здравствена заштита	Слобода на движење, Лични документи	Напуштање на образованието, Сегрегација во образованието
СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО	Телесно казнување на деца	Ниска свест, Непријавување на насилството, База на податоци, Неказнување на сторителите, Центри за помош на жртвите, Заострување на казнената политика	Обуки
ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ	Сексуална експлоатација, Центри за заштита и реинтеграција, Обесштетување, База на податоци, Заштита		Заострување на казнената политика, Обуки и едукација Државна стратегија
НЕЗАПОЗНАЕНОСТ НА ЈАВНОСТА СО КОНВЕНЦИИТЕ	Промоција, Информирање на јавноста, Вклучување на невладиниот сектор, Дисеминација		

<p>НЕКАЗНИВОСТ НА ПОЛИЦИСКИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ</p>	<p>Тортура и малтретирање, Ефективни истраги, Пречекорување на овластувањата, Сектор за внатрешна контрола, Обесштетување на жртвите на насилство</p>	<p>Доверба кај граѓаните</p>	<p>Суспендирање од работното место, Надворешен контролен механизам, Обуки</p>
<p>ЛГБТИ</p>	<p>Малтретирање, Заштита, Ефективна истрага, Легислативни измени, Дискриминација, Јавни кампањи</p>		
<p>БЕГАЛЦИ И МИГРАНТИ</p>	<p>Услови за живот во прифатните центри, Право на слобода и сигурност, Противправно лишување од слобода, Постапка за азил, Непрогонување, Затворање на границите</p>	<p>Криумчарење</p>	
<p>ЕДНАКОВ ТРЕТМАН НА ЖЕНИТЕ</p>	<p>Стереотипи кон жените, Образование во руралните средини, Здравствени услуги во руралните средини, Абортус</p>	<p>Еднакви можности на мажите и жените, Учество во политичкиот и јавниот живот, Иста плата за иста работа</p>	

ПРАВОСУДСТВО И ПРИСЛУШУВАЊЕ	Независност, Избор и напредување на судиите, Ефективна истрага	Специјално јавно обвинителство, Реформи во судството	
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ	Човечки ресурси, Несоработка на државните институции	Политичка независност, Заштита на правата на децата, Национален превентивен механизам	Париски принципи, Финансиска независност
ЗАТВОРИ И ЗАКОН ЗА АМНЕСТИЈА	Воени злосторства, Насилство, Медицински услуги, Услови за живот, Пренатрупаност	Изградба и реконструкција на затвори	
МЕДИУМИ И НОВИНАРИ	Пад на слободата на известување, Селективно финансирање, Говор на омраза, Заштитени новинари, Притворени новинари		Совет за радиодифузија (Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги)

